

Герхард кардинал Милер: *Папа. Послање и налој*

Gerhard Kardinal Müller: *Der Papst. Sendung und Auftrag.*

Herder Verlag, Freiburg 2017.

608 Seiten

ISBN: 978-3-451-37758-7

Римски понтифекс, папа Фрања се 30. јуна 2017. године, на велико изненађење многих, након једне приватне аудијенције за кардинала Курије Герхарда Лудвига Милера, раздвојио од овог свог, у рангу једног од највиших кардинала. Као што је Ватикан саопштио, мандат кардинала Герхарда Лудвига Милера (69), предстојатеља Конгрегације вере (Congregatio pro doctrina fidei) неће бити продужен. Овај мандат је окончан са 2. јулом 2017. године. Кардинал Милеров наследник на челу ове Конгрегације је шпански надбискуп Луис Франциско Ладариа Ферер. Овај је, као и папа, члан Језуитског реда. Последњих година су размимоилажења у ставовима папе Фрање и кардинала Милера бивала све израженија. Ово се односи, пре свега, на нека фундаментална питања теологије морала и праксе причешћа за девтеробрачне супружнике.

Конгрегација вере је најстарија установа Свете Столице. Њен задатак је био да након Реформације Цркву штити од погрешних догми и верских девијација. У надлежности ове Конгрегације су дисциплинарни поступци.

Кардинал Герхард Лудвиг Милер је рођен 1947. године у Мајнцу у коме је дипломирао студије теологије, био промовисан и хабилитиран код доцнијег надбискупа Мајнца, кардинала Карла Лемана. Од 1986. године предавао је догматику на Лудвиг Максимилијанс универзитету у Минхену. Од 2002. до 2012. је био бискуп Регенсбурга. Папа Бенедикт XVI га је 2012. године поставио за префекта Конгрегације вере, на чијем је челу и сам као кардинал Јозеф Рацингер председавао до свог избора за понтифекса на cathedra Petri.

Овде доносимо приказ последње књиге кардинала Герхар-

да Лудвига Милера – Gerhard Kardinal Müller, *Der Papst. Sendung und Auftrag*, Herder Verlag, Freiburg 2017.

Доскорашњи префект конгрегације за веру, Герхард кардинал Милер, отвара широка врата у својој новој књизи за приступ теолошким и историјским димензијама овог јединственог чина на свету.

Из свог веома личног гледишта, а са свог свакодневног искуства уз папу, тематизоване су све фасете и димензије које су неопходне за дубље разумевање овог видљивог начела јединства Цркве. У овој години јубилеја Реформације, испитивање конфликта у историјском контексту кроз столећа је саставни део фундираних прилаза теми. Овај чин је уједно фасцинација и провокација која покреће свет. Али овај чин на катедри Апостола Петра (*cathedra Petri*) има и своје границе. „Све тече, вели Хераклит, те и стена Ап. Петар такође тече“, саопштио је након Другог Ватиканског концила критички католик Карл Шмит, један од најутицајнијих политиколога Немачке и Европе. Педесет година доцније је тај темпо успо-

ренији. Том темпу противречи ватиканска Конгрегација вере. Када њен актуелни префект, кардинал Герхард Милер пише књигу о папи, онда не треба у првој линији очекивати специјалистичку студију, већ пре превенцију од могуће теолошке ерозије. Ово потврђује и ауторова посвета на латинском: *SANTAE ROMANAE ECCLESIAE MATRI ET ECCLESiarUM OMNIUM MAGISTRAE NIHIL ALIUD VOLITANS NISI QUOD IPSA SUI RATIONE VNIVERSAE CHARITATIS PRIMATUS PER SUUM SUPREMUM PASTOREM DOCET AC VULT FILIALI PERGRATIO ANIMO AV-CUTOR DEDICAT*. Онај ко књигу о папи посвећује „Светој Римској Цркви, мајци и учитељици свих Цркава која учи и изражава своју вољу преко свога највишег учитеља“, говори као чувар католичких уверења. Он уводи и суптилну разлику: „Папа је ту зарад Цркве и има њој да служи. Папски примат се кроз њу потврђује и уједно ограничава.“

Грешити, веле теолози морала, може се *per defectum* и *per excessum*, очито и уз очување

папског чина. Између површно-сти антиримског афекта и слепог доктринарног позитивизма простиру се дванаест поглавља кардинал Милерове књиге. Није све у њој из једног замаху написано, јер је реч о текстовима о чину Св. Петра који су раније формулисани, а за ову прилику акомодирани.

Књига је у високој мери лична, рекли бисмо исповедна. У првом поглављу пише кардинал Милер да ће наредног Св. Силвестра напунити седамдесету годину и да је његова духовна биографија са растућим интензитетом сплетена са седморицом папа. У овим confessiones и тону који бисмо као *tonus solemnior* означили, реферише кардинал Милер како о својим доживљајима из свог детињства, тако и до дужих сложенијих догматских екскурса.

Папе у двадесетом столећу, при свим разликама, карактерише Милер као аутентичне сведоке вере, истичући њихове позитивне особине, а потискујући слабости. Поједине биографије ће он видети као израз „Ерминевтике континуитета“, која је након Бенедикта XVI неопходна за идентитет Цркве. Милерова близина теологији папе Бенедикта XVI је евидентна. Он је издавач издања теолошких списа емеритираног папе. Тринитарна *Тајна бивства као љубави*, је праузрок стварности, корен јединства ума и вере, евхаристијско схватање

Цркве и нераздвојиво јединство Светог Писма, чина и предања. Позив на „ослобођење од световног“ („*Entweltlichung*“) у савременој „диктатури релативизма“ чине мотиве теолошког дискурса Јозефа Рацингера, којих се кардинал Милер у овој књизи дотиче и разматра. У централном поглављу своје књиге разматра Милер класичне теме католичких папских трактата. Реч је о библијском заснивању и догматској релевантности чина Св. Петра, као и степена његовог теолошког развоја од времена светих отаца до савременог доба. „Континуитет“ је овде основна оперативна категорија. У овом контексту осуђује Милер „Теорију о прекиду континуитета између I и II Ватиканума“ и назива је „историјском дрскошћу и игнорантношћу“, чак и „јеретичком“, показујући у којој је мери борба за Концил значајна. Кардинал аргументује на основу фундаменталног уверења да је развој Цркве под постојаним деловањем васкрслог Исуса Христа и Светога Духа. У светлости те премисе разумљивија је унутрашња плаузибилност пута од исказа о Св. Петру у Новом Завету до елабориране догме о примату, који се не могу досегнути кроз изоловане аргументе који се позивају на Свето Писмо или предање (традицију). Чин папе, истиче Милер у многим варијацијама, не може бити схваћен као историјски контингентни резултат

тат потребе за функционалним црквеним руководством, већ као интегрални део натприродног Откровења. Јер се Бог у образу човека Исуса Христа из Назарета открио, то Откровење постаје видљива Црква сакраментално (светотајински) присутна. Њено јединство гарантује лично, на вољи Христовој засновани водећи догматски чин папе. Овако децидирано се изражавају ретко католички теолози. Ова позиција противречи категорички протестантској опцији о „примату невидљиве Цркве верујућих“ над свим реалним постојећим Црквама. Милер то истиче у поглављу о екуменском значају чина папе и додаје да о правом „продору у екумени“ може бити речи, тек када се „накнадно будемо нашли на тлу заједничке теорије сазнања“. Да ли то ико очекује, сасвим је друго питање.

Мимо начелних догматских питања, налазе се у Милеровој књизи искази о црквено-политичким актуелним питањима. У овом контексту ће бити истакнута улога Конгрегације вере – којој аутор предстоји – у извршењу папског чина и уједно критички осветљено њено подређење функцији државног секретара у постконцилијарном процесу. Префект кардинал др Лудвиг Милер зна већ о чему са полемичком дикцијом пише. Полемичка провокација је садржана и у Милеровом тврђењу да немачка те-

олошка критика Рима показује „оданост прогресивној либералној идеологији“ и „модернистичком“ схватању Откровења и догме под политичким притиском „Gender-идеологије“ и „Номо-Lobby“(изма). Ова кардинал Милерова књига пада у сред јубилеја 500. годишњице Реформације, рекапитулирајући кроз историјски контекст контраверзне теме о папи кроз столећа. Ова књига је уједно и аргументовано разобличење многих предрасуда и окшталих клишеа о папи, те ће бити на ползу и православним теолозима у 21. веку макар и као рекуриране тезе о папи и папству, овога пута из пера префекта Конгрегације вере у Ватикану.

Зоран Андрић